

Samhällsorienterande ämnen för grundlärare med inriktning mot arbete i förskoleklass och grundskolans årskurs 1-3

Social Studies for Teachers Working in Pre-School Class and Grades 1 to 3

30 högskolepoäng

30 credits

Ladokkod: CF3S30

Revision: 10.1

Fastställd av: Utskottet för utbildningar inom pedagogik och lärande 2022-04-12

Gäller från: HT 2022

Nivå: Grundnivå

Huvudområde (successiv fördjupning): Utbildningsvetenskap: SO-ämnen och barns lärande (G2F)

Utbildningsområde: Undervisning 60%, Verksamhetsförlagd utbildning 40%

Ämnesgrupp: Utbildningsvetenskap teoretiska ämnen

Förkunskapskrav: Godkänt resultat från all VFU i tidigare terminer inom ramen för Grundlärarutbildning med inriktning mot arbete i förskoleklass och grundskolans årskurs 1-3, 240 hp

Betygsskala: Underkänd, Godkänd eller Väl godkänd

Innehåll

I kursen ges studenterna förutsättningar för att kunna undervisa i de samhällsorienterade ämnena geografi, historia och religionskunskap utifrån ett tematiskt arbetssätt för förskoleklass och grundskolans årskurs 1-3. En period av två veckors verksamhetsförlagd utbildning (3 hp) ingår i kursen. Dessutom inkluderas i kursen vissa tematiska fördjupningar som relevans för undervisning i de samhällsorienterade ämnena, nämligen estetiska lärprocesser, digital kompetens i undervisning, mångfaldsperspektiv i undervisning samt tematiskt arbete. Genom hela kursen löper även ett hållbarhetsperspektiv.

Kursen är indelad i fyra delkurser om vardera 7,5 hp:

Delkurs 1: Historia, 7,5 hp

Historievetenskap har sin utgångspunkt i människans historia från forntid fram till nutid, och utgår ifrån olika tolkande perspektiv på historia och bruket av historia. Delkursen lägger fokus på det ämnesmässiga studiet av historievetenskap och på historiedidaktisk forskning och praktik. I kursen ges även en tematisk fördjupning om estetiska lärprocesser i undervisning för förskoleklass och grundskolans år 1-3.

Delkurs 2: Geografi, 7,5 hp

Geografi handlar om jorden och människan i samspel genom historia och nutid, om globala ekosystem och befolkningsutveckling. Delkursen lägger fokus på det ämnesmässiga studiet av geografi och på geografididaktisk forskning och praktik. I kursen ges även en tematisk fördjupning om digital kompetens i undervisning för förskoleklass och grundskolans år 1-3.

Delkurs 3: Religionskunskap, 7,5 hp

Religionskunskap behandlar människans förståelse av sig själv, sina medmänniskor och sin omgivning i relation till kosmologi, livsfrågor och etik. Delkursen lägger fokus på det ämnesmässiga studiet av religionsvetenskap med etik och på religionsdidaktisk och etikdidaktisk forskning och praktik. Delkursen avslutas med ett ämnesöverskridande projekt i de samhällsorienterade ämnena.

Delkurs 4: Samhällsorienterad undervisning i praktiken, 7,5 hp

En central aspekt för undervisning i de samhällsorienterade ämnena för förskoleklass och grundskolans år 1-3 är ett så kallat tematiskt arbetssätt där ämnena geografi, historia, samhällskunskap och religionskunskap samspelar och utfyller varandra i tematiska helheter. Delkursen lägger fokus på hur tematiskt arbete kan genomföras och berika undervisningen i de

samhällsorienterade ämnena ur ett didaktiskt perspektiv. Även samhällskunskapsaspekter belyses i samband med tematiskt arbete. I delkursen ingår även två veckors verksamhetsförlagd utbildning (3 hp).

Mål

Efter avslutad kurs ska studenten kunna, med avseende på,

Delkurs 1: Historia, 7,5 hp

1. Kunskap och förståelse

- 1.1 beskriva och förklara centrala drag och begrepp i aktuell forskning inom historievetenskap
- 1.2 ge exempel på och såväl använda generell ämnesdidaktisk kompetens i historia, som beskriva aktuell forskning i historiedidaktik
- 1.3 få visa grundläggande kunskap om centrala drag i det historiska skeendet

2. Färdighet och förmåga

- 2.1 använda centrala begrepp inom historievetenskap och tillämpa dessa vid analys av historiska och samtida skeenden
- 2.2 förbereda och kritiskt bearbeta en lektionsplanering för historieundervisning

3. Värderingsförmåga och förhållningssätt

- 3.1 identifiera och värdera grad av vetenskaplighet i historietexter i syfte att ha ett vetenskapligt förhållningssätt till information om nya rön inom ämnet
- 3.2 motivera olika historiedidaktiska modeller i relation till elevens måluppfyllelse

Delkurs 2: Geografi, 7,5 hp

1. Kunskap och förståelse

- 1.1 beskriva och förklara centrala drag och begrepp i dels naturgeografi dels kulturgeografi ställt i ljuset av aktuell forskning
- 1.2 förklara hur vi med hjälp av kulturella föreställningar och geografiska begrepp beskriver, avgränsar och delar in världen i regioner, nationer och världsdelar ur olika perspektiv
- 1.3 identifiera frågeställningar i geografi kring befolkningsfrågor och levnadsförhållanden i olika delar av världen

2. Färdighet och förmåga

- 2.1 använda centrala begrepp inom vetenskapen geografi och tillämpa dessa vid analys av historiska och samtida skeenden
- 2.2 förbereda och kritiskt bearbeta en lektionsplanering för geografiundervisning

3. Värderingsförmåga och förhållningssätt

- 3.1 identifiera och värdera grad av vetenskaplighet i texter om geografi i syfte att ha ett vetenskapligt förhållningssätt till information om nya rön inom ämnet
- 3.2 motivera olika geografididaktiska modeller i relation till elevens måluppfyllelse
- 3.3 analysera och reflektera över de ekologiska, ekonomiska, och sociala dimensionerna av hållbar utveckling

Delkurs 3: Religionskunskap, 7,5 hp

1. Kunskap och förståelse

- 1.1 beskriva och förklara centrala drag och begrepp i aktuell forskning inom religionsvetenskap och etik
- 1.2 ge exempel på aktuell forskning i religionsdidaktik och etikdidaktik

2. Färdighet och förmåga

- 2.1 använda centrala begrepp inom religionsvetenskap och etik och tillämpa dessa vid analys av historiska och samtida skeenden
- 2.2 förbereda och kritiskt bearbeta en lektionsplanering för religionskunskapsundervisning
- 2.3 genomföra och analysera ett tvärvetenskapligt lektionsmoment med utgångspunkt i de samhällsorienterade ämnernas begrepp och perspektiv

3. Värderingsförmåga och förhållningssätt

- 3.1 identifiera och värdera grad av vetenskaplighet i texter om religion och etik
- 3.2 motivera olika religionsdidaktiska modeller i relation till elevens måluppfyllelse

Delkurs 4: Samhällsorienterad undervisning i praktiken, 7,5 hp

1. Kunskap och förståelse

- 1.1 beskriva och förklara centrala drag i aktuell forskning om ämnesdidaktik i de samhällsorienterade ämnena med hänseende på tematiskt arbete
- 1.2 beskriva och förklara några centrala drag i samhällskunskap som forskningsfält och didaktisk praktik
- 1.3 formulera mål, planera, leda, genomföra, utvärdera och dokumentera undervisning med fokus på måluppfyllelse för alla elever i förskoleklass och årskurs 1-3 med stöd i ämnesdidaktisk forskning, utifrån relevanta styrdokument för

samhällsorienterade ämnen samt utifrån VFU-placeringens verksamhet

1.4 i samråd med VFU-lärare och med stöd i ämnesdidaktisk forskning samt utifrån relevanta styrdokument för samhällsorienterade ämnen, formulera mål, planera, leda, genomföra, utvärdera och dokumentera undervisning med fokus på målpfyllelse för alla elever i förskoleklass och årskurs 1-3

2. Färdighet och förmåga

2.1 använda centrala begrepp inom de samhällsorienterade ämnenas didaktik med hänseende på tematiskt arbete

2.2 kritiskt reflektera och problematisera kring fenomenet hållbar utveckling ur samhällsorienterat perspektiv

3. Värderingsförmåga och förhållningssätt

3.1 motivera tematiska arbetsmodeller inom samhällsorienterad ämnesundervisning utifrån aktuell forskning i syfte att ha ett vetenskapligt förhållningssätt till nya rön om ämnesområdet

3.2 i mötet med elever och kollegor använda ämneskunskaper och ämnesdidaktiska begrepp i ett relevant yrkesspråk

Undervisningsformer

Undervisningen i kursen består av:

- föreläsningar
- workshops
- seminarier
- verksamhetsförlagd utbildning
- studiegruppsarbete

Undervisning kan ske både på campus och på distans.

Undervisningen bedrivs på svenska, men undervisning på engelska kan förekomma.

Examinationsformer

Kursen, som består av fyra delkurser, examineras genom följande examinationsmoment:

Delkurs 1: Historia, 7,5 hp

(TE07) Historia: Tentamen i ämneskunskap

Tentamen

Lärandemål: 1.1, 1.3, 2.1, 3.1

Högskolepoäng: 3,5

Betygsskala: Underkänd, Godkänd eller Väl godkänd

(RE10) Historia: Redovisning i ämnesdidaktik

Skriftlig redovisning, fältdag, samt muntlig redovisning i grupp

Lärandemål: 1.2, 2.2, 3.2

Högskolepoäng: 4,0

Betygsskala: Underkänd, Godkänd eller Väl godkänd

Delkurs 2: Geografi, 7,5 hp

(TE08) Geografi: Tentamen i ämneskunskap

Tentamen

Lärandemål: 1.1, 1.3, 2.1, 3.1

Högskolepoäng: 3,5

Betygsskala: Underkänd, Godkänd eller Väl godkänd

(RE11) Geografi: Redovisning i ämnesdidaktik

Skriftlig redovisning, fältdag, samt muntlig redovisning i grupp

Lärandemål: 1.1, 1.2, 1.3, 2.2, 3.2, 3.3

Högskolepoäng: 4,0

Betygsskala: Underkänd, Godkänd eller Väl godkänd

Delkurs 3: Religionskunskap, 7,5 hp

(TE09) Religionskunskap: Tentamen i ämneskunskap

Tentamen

Lärandemål: 1.1, 1.3, 2.1, 3.1

Högskolepoäng: 3,5

Betygsskala: Underkänd, Godkänd eller Väl godkänd

(RE12) Religionskunskap: Redovisning i ämnesdidaktik

Skriftlig redovisning, fältdag, samt muntlig redovisning i grupp

Lärandemål: 1.2, 2.2, 3.2

Högskolepoäng: 3,5

Betygsskala: Underkänd, Godkänd eller Väl godkänd

(RE13) Tvärvetenskaplig workshop

Workshop

Lärandemål: 2.3

Högskolepoäng: 0,5

Betygsskala: Underkänd eller Godkänd

Delkurs 4: Samhällsorienterad undervisning i praktiken, 7,5 hp**(RE14) Redovisning tematisk undervisning**

Seminarium, skriftlig inlämning, muntlig redovisning i grupp

Lärandemål: 1.1, 1.2, 1.3, 2.1, 2.2, 2.4, 3.1, 3.2

Högskolepoäng: 4,5

Betygsskala: Underkänd, Godkänd eller Väl godkänd

(NÄ03) VFU

Verksamhetsförlagd utbildning

Lärandemål: 3.2

Högskolepoäng: 3,0

Betygsskala: Underkänd eller Godkänd

Det maximala antalet examinationstillfällen för varje examination i kursen är 5. Ett förbrukat examinationstillfälle är en examination där studenten har fått betyg (U/G/VG).

Den sammanhängande VFU-perioden är en examination där 100% närvaro gäller. Bedömning av den verksamhetsförlagda utbildningen sker enligt ett systemiserat och validerat bedömningsformulär. Det maximala antalet examinationstillfällen för verksamhetsförlagd utbildning är två. Examinator kan med omedelbar verkan avbryta en students verksamhetsförlagda utbildning, eller motsvarande, om studenten visar sådana allvarliga brister i kunskaper, färdigheter eller förhållningssätt att barns/elevs säkerhet, integritet eller föräldrars förtroende för verksamheten riskeras. När verksamhetsförlagd utbildning avbryts på detta sätt innebär det att studenten underkänns på aktuellt moment och att ett verksamhetsförlagt utbildningstillfälle är förbrukat. I sådana fall skall en individuell utvecklingsplan upprättas av examinator i samråd med studenten. Student som underkänts i den praktiska delen har möjlighet att genomgå ytterligare ett verksamhetsförlagt utbildningstillfälle på denna kurs såvida inte två examinationstillfällen redan förbrukats. Om student på eget initiativ avbryter verksamhetsförlagd utbildning, leder avbrottet till att studenten underkänns på kursen. Studenten erbjuds i sådant fall en ny praktikperiod i samband med nästa kurstillfälle såvida inte det maximala antalet examinationstillfällen redan uppnåtts.

Betyg grundas på en samlad bedömning av studentens kunskaper, färdigheter och värderingsförmåga. Betyg bestäms av särskilt utsedd lärare (examinator) (Högskoleförordningen, 6 kap 18-19 §§). Väl godkänd, VG, på hel kurs kan student erhålla när student har VG på mer än 50% av de poäng som är VG-grundande, varav minst ett Väl godkänd, VG, ska ha erhållits inom ramen för varje delkurs.

Om studenten har ett beslut/rekommendation om särskilt pedagogiskt stöd från Högskolan i Borås på grund av funktionsnedsättning, har examinator rätt att anpassa examinationen. Examinator har att utifrån kursplanens mål avgöra om examinationen kan anpassas i enlighet med beslutet/rekommendationen.

Studentens rättigheter och skyldigheter vid examination är enligt riktlinjer och regelverk vid Högskolan i Borås.

Kurslitteratur och övriga läromedel

Kurslitteraturen är i huvudsak på svenska men kurslitteratur på engelska, norska och/eller danska kan förekomma.

Delkurs 1: Historia, 7,5 hp

Gustafsson, Harald (senaste upplagan). *Nordens historia: en europeisk region under 1200 år*. 3. uppl. Lund: Studentlitteratur (404 s)

Lindström, Dag (senaste upplagan). *Fortid i Sverige*. Stockholm: Natur och kultur (132 s)

Blanck, Sara, Franck, Olof, Holmqvist Lidh, Carina, Lilliestam, Anna-Lena & Pettersson, Anna (senaste upplagan). *So för*

lärare 1 - 3. Stockholm: Gleerup (152 s)

Odenstad, Christina (senaste upplagan). *Ämnesdidaktik för SO-ämnena: för grundskolan*. Malmö: Gleerups (135 s)

Tillkommer digitalt publicerade texter (ca 150 s). Ytterligare litteratur kan tillkomma enligt lärares anvisningar.

Delkurs 2: Geografi, 7,5 hp

Hallin, Per-Olof & Gren, Martin (senaste upplagan). *Kulturgeografi: En ämnesteoretisk introduktion*. Stockholm: Liber (224 s)

Larsson, Sven Åke & Tullborg, Eva-Lena (senaste upplagan). *Sveriges berggrund: En geologisk skapelseberättelse*. Gråbo: Terralogica (Utdrag ca 150 s)

Sanderoth, Ingrid, Båth, Sten & Werner, Margit (senaste upplagan). *Plats, identitet, lärande: Närområdesstudier i skolan*. 2 utg. Lund: Studentlitteratur (267 s)

Tillkommer digitalt publicerade texter (ca 150 s). Ytterligare litteratur kan tillkomma enligt lärares anvisningar.

Delkurs 3: Religionskunskap, 7,5 hp

Partridge, Christopher (red.) (senaste upplagan). *A short Introduction to World Religions*. Minneapolis: Fortress press (i urval 241 s).

Thalén, Peder & Franck, Olof (red.) *Interkulturell religionsdidaktik: Utmaningar och möjligheter*. (senaste upplagan) Lund: Studentlitteratur (i urval 293 s)

Tillkommer digitalt publicerade texter (ca 150 s). Ytterligare litteratur kan tillkomma enligt lärares anvisningar.

Delkurs 4: Samhällsorienterad undervisning i praktiken, 7,5 hp

Barrow, Thomas (red.) (senaste upplagan). *Mångfald och differentiering*. Lund: Studentlitteratur (270 s)

Blanck, Sara, Franck, Olof, Holmqvist Lidh, Carina, Lilliestam, Anna-Lena & Pettersson, Anna (senaste upplagan). *So för lärare 1 - 3*. Stockholm: Gleerup (152 s)

Fohlin, Niklas & Wilson, Jennie (senaste upplagan). *Meningsfullt lärande: demokrati och samtal i skolan*. Lund: Studentlitteratur (312 s)

Sanderoth, Ingrid, Båth, Sten & Werner, Margit (senaste upplagan). *Plats, identitet, lärande: Närområdesstudier i skolan*. 2 utg. Lund: Studentlitteratur (267 s)

Sund, Per & Sund, Louise (2017). *Hållbar utveckling: Ämnesdidaktisk tematisering för grundskolan*. Malmö: Gleerups (247 s)

Tillkommer digitalt publicerade texter (ca 150 s). Ytterligare litteratur kan tillkomma enligt lärares anvisningar.

Studentinflytande och utvärdering

Före kursstart inbjuds studenterna till kursinformationsmöte. Kursen utvärderas i enlighet med gällande riktlinjer för kursvärderingar vid Högskolan i Borås, där studenternas synpunkter ska inhämtas. Kursutvärderingsrapporten publiceras och återkopplas till deltagande och blivande studenter i enlighet med ovan nämnda riktlinjer, och ligger till grund för framtida utveckling av kurser och utbildningsprogram. Kursansvarig lärare ansvarar för att utvärdering enligt ovan genomförs.

Övrigt

Kursen ingår i Grundlärarutbildning med inriktning mot arbete i förskoleklass och grundskolans årskurs 1-3, 240 hp.